

Državni izpitni center

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

Osnovna in višja raven

GRŠČINA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Četrtek, 9. junij 2022

SPLOŠNA MATURA

IZPITNA POLA 1**OR in VR****Slovnica, kultura, civilizacija in književnost****Splošna navodila**

Kandidat mora v Izpitni poli 1 pokazati, da praktično obvlada osnovne slovnične zakonitosti grškega jezika: da pozna sistem in njegovo delovanje na vseh jezikovnih ravneh (glasoslovni, oblikoslovni, skladijski in besedni). Prav tako mora pokazati, da je sposoben razumevati pravilna in smiselna sporočila (v obliki stavkov) glede na jezikovna pravila grškega jezika in običajno pomensko rabo v klasični grščini. Posebne naloge so namenjene preverjanju znanja iz književnih in kulturno-civilizacijskih vsebin, s katerimi se je kandidat seznanil pri pouku in domačem branju.

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1	1	♦ γένος	Za vsako napačno rešitev se odbije ena točka; če je napak v eni besedi več, se lahko za eno besedo odbije največ 1 točka; skupaj lahko kandidat dobi 4 točke.
	1	♦ γυνή	
	1	♦ οὗτος/αὕτη	
	1	♦ σύ	
Skupaj	4		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2	2	♦ dat. mn. ž. sp. ptcp. fut. med. glagola γράφω	Za vsako napačno rešitev se odbijeta 2 točki; skupaj lahko kandidat dobi 6 točk.
	2	♦ 2.os.mn. impf. akt. glagola ἔδω	
	2	♦ 2.os. mn. impf. med.-pas. glagola ἔγω	
Skupaj	6		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3	2	♦ ἐποίησαν	Za vsako napačno rešitev se odbijeta dve točki; skupaj lahko kandidat dobi 4 točke.
	2	♦ ἔλιπες	
Skupaj	4		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4	4	♦ Ncl (nominativus cum infinitivo).	Za vsako napačno določitev se odbije 1 točka; skupaj lahko kandidat dobi 4 točke.
		♦ Αὗται αἱ ὁδοὶ δοκοῦσιν μοι ἐπικίνδυνοι εἶναι.	
Skupaj	4		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5	5	♦ Οἱ φιλόσοφοι λέγουσιν τοὺς ἀνθρώπους ἔχειν τὸν πλοῦτον ἐν ταῖς ψυχαῖς.	Če je izbrana napačna skladijska zveza, se odbijejo 3 točke; za točkovanje oblikoslovnih in pravopisnih napak glejte splošna v poglavju 3.3.2; če je napak v enem stavku več, se za ustrezni stavek odbije največ 5 točk; skupaj lahko kandidat dobi 10 točk.
	5	♦ Ὑπὸ τίνος ἐπαιδεύοντο οἱ τῶν Ἀθηναίων παῖδες;	
Skupaj	10		

Naloga	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
6	12	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Ο υἱὸς διαλέγεται τῷ πατρί. ♦ Τῷ σοφῷ ξένον οὐδέν. ♦ Τὸ ὄλον μείζον τοῦ μέρους ἐστίν. ♦ Νεκρὸν ἰατρεύειν καὶ γέροντα νοθετεῖν ταῦτόν ἐστιν. 	Za vsako napačno oblikoslovno rešitev se odbijeta 2 točki; za pravopisne napake se odbije po ½ točke; če je napak v enem stavku več, se za ustrezni stavek odbijejo največ 3 točke; skupaj lahko kandidat dobi 12 točk.

Naloga	Točke	Rešitev
7	10	<p>♦ Grki so imeli različne predstave o tem, kaj se zgodi z njimi po smrti. Nekateri so verjeli, da »sence« umrlih (neke vrste duhovi) živijo dalje v temačnem, strašnem podzemlju, ki mu vlada Hades. Bili so prepričani, da lahko mrtvim darujejo na njihove grobove in tudi, da se bodo mrtvi vrnili na zemljo in jih strašili, če ne bodo pokopani, kot se spodobi. Dolžnost vsake družine je bila skrbeti za grobove pokojnih sorodnikov.</p> <p>Na dan smrti so bližnje sorodnice umrlega položile na kavč, mu zaprle usta in oči, ga umile, nadišavile in ga oblekle, nato pa še okrasile s cvetjem. Dva dni so v hišo prihajali žalovalci, med njimi tudi ženske, ki so pele žalostinke in si pulile lase. Na tretji dan po smrti so truplo ovili v mrliški prt in ga pokrili z ogrinjalom. Z vozom so ga odpeljali na pokopališče, sledil pa mu je sprevod, imenovan ekfora. Truplo so pokopali ali zažgali, odvisno od želja družine in okoliščin. Trupla otrok so le redko upepelili. Skupaj z urno so pokopali tudi pokojnikovo lastnino – na primer posodo, nakit in podobne osebne predmete. Otroke so pokopavali z njihovimi najljubšimi igračkami. Premožnejše družine so pokojnikom na grobove postavile spomenike ali kamnite plošče, imenovane stele. Nanje so običajno vklesali ganljiv prizor umrlega, ki se poslavlja od svojcev in jim ponuja roko.</p> <p>Za mrtve so opravljali libacije (pitne daritve) vode, olja, medu in vina. Darove so izlili iz vaz, ki so jih zakopali kot preostale darove. Daritev so opravili na pogrebu, nato še devet dni pozneje in zatem enkrat letno. Stari Grki so verjeli, da je telo umrlega onesnažilo vse, kar je bilo z njim v stiku. Zato so po pogrebu očistili hišo žalovanja z vodo in šopki ožepka, žalovalci pa so se umili s studenčnico.</p> <p>Verjeli so tudi, da se lahko umrli, ki niso bili pokopani ali so življenje izgubili po nenaravni poti, vrnejo iz groba in strašijo žive. Še posebej maščevalne naj bi bile žrtve umorov, zato so jim ob pokopu včasih odsekali roke in jih položili pod podpazduho, da bi bile nemočne. Vračali so se tudi v boju padli vojaki. Pavzanas je trdil, da na bojnih poljih Maratona »slišiš vso noč konje, ki hrzajo, in može, ki se borijo.«</p>

Naloga	Točke	Rešitev
8	10	<p>♦ Grki so verjeli, da bogovi spremljajo vse ljudi, jim na različne načine svetujejo in jih opozarjajo na nevarnosti. Povsem naravni dogodki, na primer potres, let ptic in celo kihanje, so bili zanje božja znamenja. Na svetih mestih, kot so bili Delfi in Dodona, so bogovi ljudem govorili z oraklji. Orakelj je bilo lahko že šumenje listja, ropotanje loncev ali pa so ga sporočili mediji. Beseda »orakej« se je nanašala na sporočilo in na kraj, kjer se je posameznik posvetoval z bogovi.</p> <p>Najstarejše preročišče, o katerem govori tudi Homer, je bilo Zevsovo preočišče v Dodoni (na SZ Grčije), kjer je bog govoril s šumenjem listja ali z oglašanjem in vedenjem golobic v hrastovi krošnji. Zevsu so v Dodoni vprašanja napisali na svinčene tablice. Veliko teh so našli tudi pri drugih preročiščih. Pričajte, kakšne težave so pestile ljudi, da so za pomoč prosili bogove. Najznamenitejše preročišče je bilo Apolonovo v Delfih. Tam so se posvetovali običajni državljani in tudi vodilne osebnosti posameznih polis, ki so iskale nasvet, preden so šli v vojno, preden so osnovali kolonijo ali se lotili gradnje templja. Preročišču so poklonili številne darove, zato je obogatelo, o čemer pričajo njegove veličastne razvaline. V Delfih je Apolonove oraklje sporočala svečenica Pitija. Sedela je na neudobni bronasti posodi na treh nogah, imenovani tripod. Medtem ko je tresla lovorjevo vejo, je padla v trans, kot bi jo prevzela božja moč.</p> <p>Božja znamenja so tolmačili tudi preroki. Ozrli so se proti severu in čakali na ptice. Ptica, ki je priletela z vzhoda, je prinašala srečo, z zahoda pa nesrečo. Pred bitko pri Salamini, v kateri so Grki porazili Perzijce, je z vzhoda priletela sova in sedla na grško ladjo. Grki pa so prerokovali tudi iz drobovja žrtvenih živali – še posebej jeter. Gladka zdrava jetra so bila dober znak, izmaličena bolna jetra pa so bila božje svarilo. Vedeževanje iz drobovja je praviloma potekalo na oltarju.</p>

Naloga	Točke	Rešitev
9	10	<p>♦ Gimnaziji so bili namenjeni vojaškemu in športnemu urjenju efebov, mladeničev med osemnajstim in dvajsetim letom, in tudi urjenju starejših športnikov, ki so se pripravljali na športne prireditve. Vanje so radi zahajali tudi drugi državljani, da bi tam telovadili, se okopali in srečevali s prijatelji. Gimnaziji so bili javne ustanove, dostopne vsem odraslim moškim. Imeli so palestro (rokoborsko vadišče), tekaško stezo, sprehajalne poti, vrtove, kopeli, oblačilnice in oltarje, posvečene bogovom.</p> <p>Palestra je bila dvorišče s portikom, dvojno vrsto stebrov, ki so podpirali streho, ta pa je telovadce ščitila pred soncem in dežjem. Običajno so jo zgradili poleg večjega dvorišča, namenjenega drugim športom, na primer metanju diska, kopja ali skakanju v dolžino. Vsak dan je bila polna mladih rokoborcev. Uporabljali so različne prijeme in mete, ki so jih urili pod nadzorom trenerjev. Rokoborec je moral nasprotnika prisiliti, da se je s koleno dotaknil tal, in sicer trikrat. Težko ga je bilo zgrabit, saj so se pred tem namazali z olivnim oljem.</p> <p>Atenski gimnazij je bil tudi središče učenosti, kjer je bilo mogoče poslušati predavanja o različnih temah. Platon je poučeval v atenski Akademiji, imenovani po krajevem junaku Akademu.</p> <p>Gimnazije so vodili in plačevali uradniki, imenovani gimnazijarhi, ki so jih izbrali premožnejši državljani. Morali so imeti denar za olivno olje in kurivo za segrevanje vode v kopelih. Položaj gimnazijarha je bil časten, z njegovim delom pa je bil del denarja premožnih porabljen za splošno dobro.</p> <p>ALI</p> <p>♦ Vprašanje je odprtega tipa. Ustreznost odgovorov se ugotavlja na osnovi predpisanega gradiva. Odgovor omogoča dijaku pokazati tudi širše, samostojno pridobljeno znanje.</p>

Naloga	Točke	Rešitev
10	10	<p>♦ Vsak moški državljani je imel vlogo pri vodenju Aten. Vse javne funkcije so opravljali običajni državljani, ki so jih ponavadi izbrali z žrebom. Ta se je zdel bolj demokratičen kot volitve, na katerih bi imele prednost znane osebnosti. Pomembne odločitve je sprejemal zbor (<i>eklezija</i>), kjer so lahko izrazili svoje mnenje in volili vsi državljani. Običajni državljani so bili tudi porotniki in med vojno vojaki. Bil je častno služiti polis na takšen način.</p> <p>Vojsko je vodilo deset izvoljenih strategov. Izbira izkušenih poveljnikov je bila zelo pomembna. Nekateri strategji so bili izvoljeni večkrat zapored in so tako dobili tudi politično moč. Najbolj znamenit med njimi je bil Perikles, ki je Atenam vladal več let. Bil je odličen govorec in je zbor zlahka prepričal.</p> <p><i>Bule</i> ali svet petstotih je sestavil predloge, o katerih se je razpravljalo na zboru. Svet je tudi sprejemal odposlance in se pogajal s tujimi državami. Njegove člane so vsako leto določili z žrebom. V 5. stol. pr. n. š. so začeli prejemati plačo, da bi v svetu lahko sodelovali tudi najrevnejši. Sestajali so se v <i>bulevteriju</i>, kjer so bili državni arhivi – zapisi o pogodbah, sodnih primerih, zakonih, ki jih je izglasoval zbor, in orakljih.</p> <p>Atene niso imele poklicnih sodnikov in pravnikov. Vsak državljani je lahko pred sodišče poklical drugega državljana in lahko je postal porotnik. Da bi se izognili podkupninam, so bile porote številčne – od 101 do 1001 moža, odvisno od pomembnosti primera. Vsi državljani so morali poznati zakone, spisane na kamnitih tablah na <i>agora</i>. Da obtoženi ne bi podkupili porotnikov, je bila izbira teh zelo zapletena. Določili so jih v zadnjem trenutku z napravo <i>kleroterion</i>. V njen tulec so spustili bele in črne kamenčke, nato pa jih primerjali z bronastimi žetoni porotnikov v režah na plošči naprave.</p> <p>Procesi so potekali v obliki govorov, obtoženčevih in tožnikovih. Da govor enega ne bi potekal dlje od govora drugega, so si pomagali z vodno uro oziroma z dvema posodama. Govor je trajal, dokler ni voda iz zgornje posode stekla v spodnjo. V 5. stol. pr. n. š. so porotniki svojo odločitev razglasili z belimi in črnimi kamenčki, v 4. stol. pa z bronastimi žetoni – z luknjo v sredini pomeni nedolžen, sicer pa kriv. Porotniki so jih po procesu vrgli v ustrezni posodi in nato prešteli.</p> <p>Ostrakizem, beseda, ki jo uporabljamo še danes, je pomenila desetletni izgon nepriljubljenih politikov. Državljanji so ime nezaželene osebe napisali na lončeno črepinjo ali <i>ostrakon</i> in jo v desetih dneh izgnali, če se je temu v podporo zbralo vsaj 6000 glasov na črepinjah.</p> <p>Kazni za nekatere zločine je predpisoval zakon, druge je določila porota. Obsojene so kaznovali z izgonom, denarnimi kaznimi in celo s smrtjo. Leta 399 pr. n. š. so tako na smrt obsodili filozofa Sokrata, ker naj bi kvarno vplival na atenske mladeniče. Četudi bi lahko pobegnil, tega iz spoštovanja do atenskih zakonov ni storil.</p> <p>ALI</p> <p>♦ Vprašanje je odprtega tipa. Ustreznost odgovorov se ugotavlja na osnovi predpisanega gradiva. Odgovor omogoča dijaku pokazati tudi širše, samostojno pridobljeno znanje.</p>

Skupno število točk izpitne pole 1 OR/VR: 80

IZPITNA POLA 2**OR in VR****Prevod****Merila ocenjevanja**

Prevod iz grščine v slovenščino točkujemo po teh merilih:

Točke	Merila	Dodatna navodila
do 50	a) obvladovanje oblikoslovja, skladnje in besedišča grškega jezika	Napake se odštevajo od največjega možnega števila točk (negativna metoda): <ul style="list-style-type: none"> – pri merilu a odbijemo 1 točko za vsako oblikoslovno napako, skladenjske napake pa ocenimo kot skup oblikoslovnih napak. Število napak je torej enako številu napačno prevedenih oziroma neprevedenih besed. Z odbitkom 1 točke ocenimo uporabo neustrezne besede oziroma neprevedene besede; – pri merilu b točkujemo napake v oblikoslovju in skladnji enako kot grške oblikoslovne napake (po 1 točko).
do 5	b) obvladovanje slovenskega jezika (pravopis, oblikoslovje in skladnja)	
do 5	c) slog	Dodatno se dodeli od 0 do 5 točk (pozitivna metoda). S točkami od 0 do 5 ovrednotimo celoto jezikovnih značilnosti prevoda: <ul style="list-style-type: none"> – vsebinsko, slovnično in pravopisno pravilnost; – stavčno zgradbo; – ustreznost (natančnost in jasnost) besedišča; – naravnost izražanja.

Končna ocenitev prevoda je seštevek točk, doseženih po teh merilih:

Točke	Merila
53–60	Prevod je sklenjen, vse zveze so prevedene ustrezno. Besedišče je prevedeno ustrezno, iz slovarja je izbran pomensko in slogovno najustreznejši pomen. Stavčna zgradba ustreza grškemu izvorniku in se od njega razlikuje le tam, kjer bi bil prevod sicer slovnično napačen ali slogovno pomanjkljiv.
44–52	Prevod je sklenjen, ustrezno so prevedene vse zveze razen največ dveh; tiste, ki niso prevedene ustrezno, ne vplivajo bistveno na razumljivost celote. Besedišče je sicer pravilno, vendar iz slovarja izbrane besede niso slogovno ustrezne. Stavčna zgradba ustreza grškemu izvorniku, od njega se razlikuje le tako, da ne pači smisla izvornika.
37–43	Prevod je sklenjen, ustrezno prevedenih je več od polovice zvez: največ dve zvezi bistveno vplivata na razumljivost celote. Besedišče v največ dveh primerih ni prevedeno ustrezno, iz slovarja je izbrana napačna ustreznica. Stavčna zgradba se oklepa grškega izvornika na škodo slovenske slovnice ali sloga. Pojavljajo se napake, ki kažejo, da kandidat ni prepoznal skladske zveze v grškem besedilu.
30–36	Vsaj polovica zvez je prevedenih ustrezno. Tiste, ki niso prevedene ustrezno, bistveno vplivajo na razumljivost celote, vendar se prevod ne oddaljuje od smisla grškega izvornika. V vsaj polovici primerov je iz slovarja izbrana pomensko ustrezna beseda. V največ dveh primerih pa grška beseda ni prevedena. Stavčna zgradba le deloma ustreza izvorniku. Nastajajo slovnične napake zaradi napačne izbire besede in napake, ki kažejo, da kandidat ni prepoznal skladske zveze ali slovnične oblike v grškem besedilu.

Rešitev

Tamiris pa jim je rekel/reče: »Pridite, možje, k meni domov/v mojo hišo in odpočijte si skupaj z mano!« In odšli so/odidejo k razkošni večerji, k veliko vina, k velikemu bogastvu in sijajni mizi; in Tamiris jih je napojil/napoji, ker je imel/ima rad Teklo in bi jo rad dobil za ženo. Med večerjo pa je Tamiris rekel/reče: »Možje, povejte mi, kaj uči Pavel, da bom vedel tudi jaz. Nemalo se namreč mučim zaradi Tekle, ker ima tako rada tujca, jaz pa sem brez svatbe/se ne morem poročiti.

Demas in Hermogen sta mu rekla/mu rečeta: »Privedi ga k poglavarju Kasteliju, ker uči novi nauk kristjanov, in ga bo pogubil, ti pa boš za ženo dobil Teklo.«

Ko je Tamiris to slišal/to sliši, je zarana odšel/odide v Onesiforovo hišo in rekel/reče Pavlu: »Uničil si/uničuješ mesto in Teklo. Odpeljal te bom/peljimo te/gremo k poglavarju Kasteliju.«

Skupno število točk izpitne pole 2 OR/VR: 60